

מספר הקורס: 1040404

שם הקורס בעברית: ערבית מדוברת למתקדמים: שפה, תרבות ומנהגים

שם הקורס באנגלית: Spoken Arabic: Language Culture and Customs

שם המרצה: מר יוסי קטש

שנה"ל: תשפ"ג

שם תכנית הלימודים: התכנית ללימודי המזרח התיכון והאסלאם

סיווג הקורס: שיעור ותרגיל (קורס העשרה)

משך והיקף הקורס: שנתי, 4 ש"ס בכל סמסטר

נקודות זכות אקדמיות: 4 נ"ז.

שימו לב: קורס זה הנו קורס העשרה עודף. הוא יופיע בגיליון הציונים הסופי לתואר בטבלה נפרדת של קורסים עודפים. הציון בקורס לא יהיה חלק מחישוב הממוצעים הסופיים לתואר. נקודות הזכות בקורס לא יהיו חלק מנקודות הזכות לצבירה לצורך סגירת התואר. ציון הקורס כן ייכלל בממוצע השנתי לצורך קבלת מלגה שנתית.

דרישות קדם: השתתפות וציון עובר בקורס ערבית פלסטינית מדוברת ב

שעות הקבלה: יום ד' 12:00-14:00

פרטי קשר של המרצה: טל': 050-9021990. דוא"ל: yossik@shalem.ac.il

תיאור הקורס:

הקורס מקנה יכולת שיח, הבנה וקריאה בערבית מדוברת ו'וסטא' לצרכי הרחבת אפשרויות המחקר בפני הסטודנטים בהווה ובעתיד. הרחבת השיח והבנת מושגים באמצעות חומרי לימוד מובנים עפ"י נושאים חברתיים ותרבותיים הכוללים אוצר מילים, משפטים, פתגמים, סלנג ויחד יוצרים שיח ערבי אותנטי.

לטובת מפגש עם אוצר המילים, הקורס מנגיש קטעי וידיאו ותימלולם לצורך העשרת אוצר המילים והבנת הנשמע וכן מפגש עם נושאים חברתיים ותרבותיים. כמו כן, הסטודנטים ייחשפו לקטעי שמע להטמעת הפונטיקה והנגנת השפה. לשיפור יכולת ההבעה ושטף הדיבור, יציגו הסטודנטים נושא חברתי מול הכיתה בנוסף לקריאה ודיון על חומרים מרשת האינטרנט ומחזאות בערבית מדוברת. כמו כן, הקורס מקנה היכרות עם להגים נוספים בערבית, על מנת להרחיב את יריעת השפה וחשיפה למדינות ותרבויות ערביות נוספות.

מטרות הקורס:

1. שיפור רמת השיח, הבנת הנשמע והנקרא בערבית פלסטינית מדוברת וערבית בינונית ('וסטא')
2. הכרת סוגיות חברתיות אקטואליות בחברה הערבית
3. הכרת נושאים תרבותיים ועממיים בעולם הערבי
4. חשיפה לדעה הכללית העממית הרווחת בשלל נושאים חברתיים
5. הכרת מאפייני להגים ערבים שונים באזורינו לצורך הבנה ותקשורת

חובות הקורס והרכב הציון בקורס: הקורס מחייב נוכחות והשתתפות פעילה. במהלך השנה

יוטלו מטלות, שיעורי בית וכן הצגת נושאים נבחרים אל מול הכיתה, כל זאת על מנת להביא לשיפור הידע ויכולת הדיבור של הסטודנטים. בסוף השנה ייבחנו הסטודנטים בעל פה.

- מטלות בית על תכני הקורס והכתבות: 20%
- הצגת נושא בערבית: 30%
- הצגת הנושאים תהיה אחת לסמסטר או אחת לשני הסמסטרים בהתאם למס' הסטודנטים בקורס ולהתקדמות בתכני הקורס.
- בחינת סיום בעל פה: 50%
- ציון עובר בקורס: 60

נושאים נלמדים וקריאת חובה בחלוקה לשיעורים:

השיעורים במהלך שנה"ל יתנהלו באופן הבא

- קריאה מהמחזאות המצוינים ביבליוגרפיה
- העברת נושא שבועי: אוצר מילים, משפטים, סלנג, מושגים, ביטויים ומשלים
- האזנה / צפיה בקטע מהמדיה
- סיור וירטואלי בערים והכפרים הערבים
- קריאת פרסומים אקטואליים במדיה החברתית
- תרגול השפה המדוברת הפלסטינית בנושאי הדיון והאקטואליה
- הכרת להגים לבנטיניים לצורך הבנה והתמצאות: הלהג המצרי, הסורי, הלבנוני, הלהג הכפרי ועוד...
- שילוב שיחות רדיו ואקטואליה וניתוח השפה הערבית 'וסטא'
- בסוף כל שיעור הסטודנטים יפנו שאלות למתרגל/ת בנושאים הנלמדים לצרכי תרגול השפה והרחבת הידע
- פינת אקטואליה: מסירת מבזקי חדשות מפי סטודנטים תורנים, ראיונות עיתונאים של הסטודנטים את עצמם, "בעד ונגד": חלוקת תפקידים בנושאים אקטואליים
- הפעלות וסימולציות מובנות בנושאים הנלמדים בשיתוף מתרגל/ת

מבנה המפגשים (כל מפגש שבועי מורכב משני שיעורים בני 90 דקות כ"א):

שיעור א':

20-30 דק': "נא להתמקם" - קריאת פוסטים ופרסומים במדוברת בנושאי תרבות, חברה ואקטואליה

30-40 דק': "להדק חגורות" - הצגת הנושא השבועי בחטיבת: משפטים, סיפורים, קטעי צפיה / קריאה / האזנה.

10-15 דק': "טיסה נעימה" - שינון משפטים ודעות שנרכשו באמצעות דיון סטודנטים בשיתוף מתרגל/ת

15-20 דק': "רכישת מזכרת" - הפניית שאלות בערבית למתרגל/ת בנושא הנלמד

שיעור ב':

45 דק': "קונקשן" - קריאת מחזה בערבית מדוברת / פרסומים במדוברת

15 דק': "סיור אווירי" - קטע צפיה על עיר / כפר ערבית

30 דק': "נחיתה רכה" - פינת אקטואליה, הפעלות בהשתתפות מתרגל/ת ועוד הפעלות.

* מבנה וסדר ההרצאות עשוי להשתנות בהתאם לדינמיקה הקבוצתית בקורס

** ייתכן שיהיו שינויים בנושאים הלימוד ובהקצאת הזמן להם

רשימת נושאי לימוד "אורח חיים" יועבר בסמסטר א':

הרעיון מאחורי נושאים אלה הוא הכרת אורח החיים הערבי, המנהגים ועוד.

* **ייתכנו שינויים בתכנים ובסדר הצגת הנושאים, בהתאם להתקדמות והדינמיקה**

הקבוצתית

קורס זה מטרתו להקנות יכולת דיבור, על כן אין דגש רב על קריאה.

במהלך השנה נקרא פרסומים אינטרנטיים במדוברת בעיקר מרשתות חברתיות.

בנוסף, בסמסטר א' הקריאה תהיה מהמחזה הפלסטיני במדוברת:

עזאם תופיק אבו אלסעוד, מש היכ יא בלד (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 12-38.

באשר לקריאת המחזה: הסטודנטים יקראו ויתרגמו את העמ' הנדרשים לפני השיעור,

וכן תתבצע בדיקה כיתתית/בקבוצות לצורך תיקונים והטמעת החומר.

שיעורים 1-2 השוק הערבי: התמצאות בשוק, אווירה, צרכנות ומיקוח

עזאם תופיק אבו אלסעוד, מש היכ יא בלד (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 12-13.

שיעורים 3-4 גאוגרפיה: מדינות ערים ורחובות ערבים : התמצאות הכוונה ותקשור ברחוב

הערבי

עזאם תופיק אבו אלסעוד, מש היכ יא בלד (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 14-15.

שיעורים 5-6 עמים ושבתים ערבים: הבדלים בין עמים ושבתים ואופן ההתנהלות ביניהם
עזאם תופיק אבו אלסעוד, מש היכ יא בלד (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 16-17.

שיעורים 7-8 יחסי אהבה שנאה: הפלסטינים מול העולם הערבי. תמיכה פומבית ודיכוי
מהגרים
עזאם תופיק אבו אלסעוד, מש היכ יא בלד (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 18-19.

שיעורים 9-10 משפחה ושכנים: לחץ חברתי במבנה הערבי, החשש ממה שיאמרו ומנידוי
חברתי וכן רעיון הנישואין וכבוד המשפחה העומד מאחורי זה
עזאם תופיק אבו אלסעוד, מש היכ יא בלד (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 20-21.

שיעורים 11-12 הכנסת אורחים: עקרון כיבוד האורח מבחינה הסטורית, מתן חסות והגנה,
מוסכמויות חברתיות
עזאם תופיק אבו אלסעוד, מש היכ יא בלד (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 22-23.

שיעורים 13-14 בגדים ואופנה: התפתחות האופנה. הביגוד מעיד על מעמד ואדיקות. קוד
הלבוש בחברה.
עזאם תופיק אבו אלסעוד, מש היכ יא בלד (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 23-24.

שיעורים 15-16 הלאומיות הפלסטינית: הבדלים בתוך העמים הפלסטינים, "5 עמים
פלסטינים"
עזאם תופיק אבו אלסעוד, מש היכ יא בלד (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 25-26.

שיעור 17-18 האיחוד הערבי: השאיפה הפנימית הכלל ערבית להשתייכות לאומית ודתית
אחידה: חלום מול מציאות
עזאם תופיק אבו אלסעוד, מש היכ יא בלד (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 27-28.

שיעורים 19-20 הסוגיה הפלסטינית: שימוש וניצול ערבי לסוגיה הפלסטינית למטרות
פוליטיות
עזאם תופיק אבו אלסעוד, מש היכ יא בלד (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 29-30.

שיעורים 21-22 הקשר הירדני לירושלמים: השפעות ירדניות על אורח החיים בירושלים
עזאם תופיק אבו אלסעוד, מש היכ יא בלד (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 31-32.

שיעורים 23-24 תיירות פלסטינית קולות אחרים: ערבים ישראלים לעומת ירושלמים ותושבי + ערביי ישראל והתמודדותם בין שני הלאומים
עזאם תופיק אבו אלסעוד, מש היכ יא בלד (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 33-35.

שיעורים 25-26 קולות אחרים: ערביי ישראל והתמודדותם בין שני הלאומים + סיכום הסמסטר
עזאם תופיק אבו אלסעוד, מש היכ יא בלד (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 36-38.

רשימת נושאי לימוד "התפתחות חיים" יועבר בסמסטר ב':
הרעיון מאחורי נושאים אלה הוא הכרת שלבי החיים והאירועים המיוחדים בחברה הערבית, מאפייני הלהגים והכרת תרבויות המדינות הערביות יוצגו במקביל לנושאים אלה:
בנוסף לנושאים אלה, נכיר במהלך הסמסטר השני להגים שונים ממגוון הלהגים הערביים, זאת לטובת חשיפה והבנה ו"שבירת מחסומים"
* ייתכנו שינויים בתכנים ובסדר הצגת הנושאים, בהתאם להתקדמות והדינמיקה הקבוצתית

בנוסף, בסמסטר ב' הקריאה תהיה מהמחזה הפלסטיני במדוברת:
עזאם תופיק אבו אלסעוד, קפל 12 טקה (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 41-87.
באשר לקריאת המחזה: הסטודנטים יקראו ויתרגמו את העמ' הנדרשים לפני השיעור, וכן תתבצע בדיקה כיתתית/בקבוצות לצורך תיקונים והטמעת החומר.

שיעורים 1-2 לידה:
בית החולים - איפה יולדים בדרך כלל באילו בתי חולים בירושלים
כיצד בוחרים את שם הנוולד
מנהגים סביב מתנות, ביגוד לילד ראשון ועוד
טקסים דתיים: ברית, עקיקה
קריאה: עזאם תופיק אבו אלסעוד, קפל 12 טקה (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 41-44.

שיעורים 3-4 הבדל בין המינים:

מה מותר לבנים לעומת בנות, מטלות בילדות

הבדל בחינוך בגיל קטנות, גבולות ועוד

קוד לבוש, גיל החג'אב

משחקים, טלוויזיה, טכנולוגיה ועוד

קריאה: עזאם תופיק אבו אלסעוד, קפל 12 טקה (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 45-48.

שיעורים 5-6 מוסדות חינוך הגיל הרך:

סוגיית מעון ילדים: עלות, מיקום, באיזה גיל נהוג לרשום את הילד, חוגים ועוד

עזרה מהמשפחה, אחריות איסוף הילדים, קשיים ועומס בסדר היום, צהרונים ועוד

קריאה: עזאם תופיק אבו אלסעוד, קפל 12 טקה (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 49-52.

שיעורים 7-8 עבודה ופרנסה:

מקורות פרנסה, במה עובדים גברים לעומת נשים

עבודה עם יהודים לעומת עבודה בכפר או מול המגזר/הגדה

מקומות עבודה פעם לעומת היום. מה נחשב מקום עבודה מכובד לנשים

קריאה: עזאם תופיק אבו אלסעוד, קפל 12 טקה (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 53-56.

שיעורים 9-10 גיל בית ספר יסודי:

כיצד הכיתות מחולקות, תפקיד המורה בבית ספר, כבוד המורה.

מעורבות וסיוע ההורים בלימודים.

חינוך פעם לעומת היום, הרחוב הערבי האם ילדים מסתובבים או כבר לא.

עזרים טכנולוגיים בלימודים, מורים פרטיים ועוד

קריאה: עזאם תופיק אבו אלסעוד, קפל 12 טקה (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 57-60.

שיעורים 11-12 מטעמים ואוכל:

האם כל יום מבשלים? מה הילד אוכל? אוכל מסורתי לעומת אוכל מהיר. משפחה צעירה

לעומת אם המשפחה של פעם. שינויים מודרניים במבנה המשפחה. מי עורך קניות, מבשל

ועוד

אוכל פעם לעומת היום, תזונה נכונה, מודעות לספורט ובריאות

קריאה: עזאם תופיק אבו אלסעוד, קפל 12 טקה (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 61-64.

שיעורים 13-14 תיכון ואקדמיה:

לחץ התיכונים סביב הבגרות והתוג'יה. תפקיד חברה ומשפחה בלחץ הלימודים. מסיבות סיום

סדר היום של הסטודנטים, מה ואיפה נחשב תואר יוקרתי ומוכר, השתלבות האקדמאים בשוק העבודה.

האם יש פרנסה לאחר התואר. האם נהוג להשלים פרנסה בעבודות נוספות. מה נחשב לתואר יוקרתי.

קריאה: עזאם תופיק אבו אלסעוד, קפל 12 טקה (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 65-68.

שיעורים 15-16 צרכנות מסחר:

קניות: ישראל והגדה. מחירים. רכישות באינטרנט, החרמת מוצרים ישראלים, ביגוד ואופנה. התפתחות ביגוד הלכה: מה לובשים דתיים. מה נחשב דתי ומה פחות. מה דרגות האדיקות ועוד

מוצרי חשמל, ריהוט, סופר או מכולת שכונתית

קריאה: עזאם תופיק אבו אלסעוד, קפל 12 טקה (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 69-72.

שיעורים 17-18 קהילה וגיל נוער:

כבוד למבוגרים, האם עדיין קיים או פחות? יציאת בני נוער לעבודה, התנדבות, סיוע למבוגרים, בני משפחה ועוד

קהילה: שבטיות, מי מתחתן עם מי: פלאח, עירוני, חברוני ועוד

מוסדות אזרחים: משטרה, כיבוי אש. מכובדי הכפר ועוד

קריאה: עזאם תופיק אבו אלסעוד, קפל 12 טקה (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 73-76.

שיעורים 19-20 קיץ וחופש:

מה עושים הילדים? קייטנות, חופשות, בילויים. שינה השכמה. העשרה: קריאה לשם הנאה תנועות נוער, ימי הולדת לילדים, משחקי בית / רחוב, מסגרות, מתנ"סים ועוד

קריאה: עזאם תופיק אבו אלסעוד, קפל 12 טקה (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 77-80.

שיעורים 21-22 מגורים: בניה / רכישת בית:

עצמאות וחסכון מגיל צעיר לצורך בנייה, משבר הדיור ומצוקת האדמות, צפיפות ועוד הוצאות על הנישואין. אחריות על ההוצאות. הלואות, משכנתא כן או לא? מגורים עם ההורים

קריאה: עזאם תופיק אבו אלסעוד, קפל 12 טקה (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 81-84.

שיעורים 23-24 גיל זקנה:

כיצד מתפרנסים. טיפול בהורים. בית אבות. חלוקת נטל בנים לעומת בנות.

קבורה, בית אבל, ירושה ועוד

קריאה: עזאם תופיק אבו אלסעוד, קפל 12 טקה (ירושלים: מטבעת אלאמל, 1999), עמ' 85-87.

שיעורים 25-26 חגים:

הכנה לחג - לבוש, ההכנות לחג, בילוי ילדים בחג. הכפר בחג

סדר יום בחג, מנהגים, מסורות. מאכלים. תפילות, התאספויות ועוד. סיכום ובחינה